

Nr 1105

Av herr Blomkvist m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 49, angående utvecklingsarbete rörande utvinning av uran.

(Lika lydande med motion nr 961 i Första kammaren)

De främsta motiven för en inhemsk uranproduktion i Ranstad är främst på det nationella planet och sammanhänger med frågor som energipolitik, långsiktig beredskap, handels- och valutapolitiska överväganden. Frågan om Ranstadsverkets fortsatta drift är således beroende av de erfarenheter som uppnåtts under provdriften och utvecklingen på världsmarknaden.

I proposition nr 49 framlägges nu ett förslag till utvecklingsarbete rörande utvinning av uran ur de mellansvenska skiffrarna vid Aktiebolaget Atomenergis uranverk i Ranstad. Förslaget innebär bl. a. att arbetet inriktas på sådana förbättringar av uranutvinningsprocessen som kan sänka kostnaderna för en eventuell framtida produktion i stor skala, vidare att försörjningen med naturligt uran fram till 1980 kommer att ordnas genom förvärv från utlandet.

Departementschefen anför bl. a. (s. 14):

Även om sålunda den svenska atomkraftutbyggnaden tills vidare synes kunna baseras på import anser jag att produktion av uran ur Billingsenskiffen bör betraktas som ett reellt försörjningsalternativ för framtiden. Jag vill här hänvisa till vad som från olika håll anförts om den stora osäkerheten beträffande den långsiktiga marknadsutvecklingen för uran. Enligt min mening föreligger emellertid inte tillräckliga skäl att nu påbörja ett utvecklings- och förprojekteringsarbete som syftar till att redan år 1973 ge ett fullständigt underlag för ett beslut om utbyggnad av ett stort uranverk. Jag förordar därför att det mera begränsade utvecklingsprogram som föreslås i departementspromemorian genomförs. Ett sådant program inom en nettokostnadsram av 20 miljoner synes kunna medge en tillfredsställande handlingsberedskap i fråga om att ta upp en produktion i stor skala. Jag vill även framhålla att det föreslagna programmet innebär att personalstyrkan vid verket kan minskas i etapper. Härigenom är det möjligt för Atomenergi att i samråd med berörda myndigheter i god tid förbereda erforderliga omplaceringar och även undersöka förutsättningarna för alternativ verksamhet i Ranstad.

Så långt departementschefen. Vi kan i stort acceptera detta förslag och understryka departementschefens uppfattning att erfarenheterna av drift
Bihang till riksdagens protokoll 1969. 4 saml. Nr 1105—1115

ten bör utnyttjas och att handlingsfriheten beträffande fortsatta statliga insatser under den närmaste tioårsperioden bevaras.

Den ovisshet om Ranstadsverkets framtid, som under flera år rått och som bl. a. kommit till uttryck i statsverkspropositionerna 1965 och 1966 samt även i den nu föreliggande propositionen, har självfallet skapat en stor osäkerhet hos personalen vid verket. Trots denna otruggighet har samtliga anställda lyckats genomföra mycket betydelsefulla arbetsinsatser under intrimning och provdrift. Antalet fast anställda uppgår för närvarande till 146, varav 101 kollektivavtalsanställda och 45 tjänstemän. I betydande utsträckning har denna personalstyrka rekryterats på orten. Den allra största delen av personalen har också omskolats genom bolagets försorg. Här har det således varit möjligt att omskola människor, som tidigare haft sin sysselsättning inom jord- och skogsbruk, till förmän, grävmaskinister, truckförare och processarbetare. I dag kan därför bolaget glädja sig åt att ha en synnerligen kvalificerad och ansvarsmedveten personal. En stor del av dessa människor är dock i ganska hög ålder. Många är starkt knutna till orten genom att de äger egna hem i Stenstorp och bygden däromkring. Beträffande länets arbetslöshet kan här påpekas, att andelen arbetslösa över 60 år under första kvartalet har ökat mycket kraftigt, från 35 procent av hela antalet i januari och till 39,2 procent i februari och 40,5 procent i mars, samtidigt som efterfrågan på arbetskraft efter hand har förbättrats. De nu kända förhållandena talar också för fortsatta svårigheter för den äldre arbetskraften i länet. En sådan utveckling måste i sin tur ställa ökade krav på staten när det gäller såväl att åstadkomma annan verksamhet inom verket som att genomföra en positiv personalpolitik. Vi knyter också stora förhoppningar till departementschefens uttalande om en alternativ verksamhet till Ranstad. I sitt remissvar över departementspromemorians förslag skriver LO bl. a. följande:

Förslaget innebär en reducering av driften vid Ranstad. Enligt LO:s uppfattning bör denna reducering genomföras på ett sådant sätt att omplaceringar inom verket sker sedan alternativa sysselsättningar erbjudits och att minskningen av personal genomförs så att de som direkt berörs först får en annan sysselsättning säkrad. Den ringa kostnadsbesparing som minskade arbetslöner som en reducering med ca 30 personer innebär, ger företaget en möjlighet att ta hänsyn till de individuella förhållandena och att undvika friställningar. Samråd med de fackliga organisationerna och arbetsmarknadsmyndigheterna förutsätts ske snarast.

Vi delar helt och fullt denna uppfattning. Solidariteten kräver att arbete och trygghet även kommer de människor till del, vilka genom sitt arbete bidragit och bidrar till utformningen av den svenska uranpolitiken.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs,
att riksdagen måtte

1. hos Kungl. Maj:t hemställa om en utredning i syfte

att så snart som möjligt få till stånd en alternativ statlig verksamhet i anknytning till anläggningarna i Ranstad,

2. uttala att Kungl. Maj:t måtte ge AB Atomenergi i uppdrag att bedriva en personalpolitik i enlighet med de i motionen anförda riktlinjerna.

Stockholm den 9 april 1969

Arne Blomkvist (s)

Nils Odhe (s)

Eva Åsbrink (s)

Nr 1106

Av herr Magnusson i Borås m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 49, angående utvecklingsarbete rörande utvinning av uran.

(Lika lydande med motion nr 962 i Första kammaren)

Stockholm den 9 april 1969

Tage Magnusson (m)

i Borås

Arvid Enarsson (m) Filip W. Fridolfsson (m) Eric Krönmark (m)

i Stockholm
